

Vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma vuosille 2026-2027

KH 25.11.2024 § 295

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelma-kausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Äänekosken kaupungissa taloussuunnitelmakausi on kolme vuotta, josta ensimmäinen vuosi on sitova talousarviovuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia eriä. Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Talousarvioasetelma ja sitovuustaso

Talousarvioasetelma muodostuu kaupunginvaltuuston hyväksymän toimialue- ja lautakuntajaon pohjalle. Toimialat jakaantuvat yhden tai kahden lautakunnan alueisiin, jotka jakaantuvat edelleen vastuualueisiin ja tulosalueisiin. Kaupunginvaltuustolle talousarvion sitovuustaso esitellään hyväksyttäväksi vastuualuetasolla tarkastuslautakunnan, työllisyysaluelautakunnan, opetus- ja kasvatustaloutakunnan, kulttuuri- ja liikuntalautakunnan, kaupunkirakennelautakunnan ja ympäristöalautakunnan osalta. Keskushallinnon osalta talousarvion sitovuus on kaupunginhallituksen tasolla (pl. tarkastuslautakunta).

Valmistelu

Kaupunginvaltuuston iltakoulu pidettiin 20.5.2024. Valtuustolle järjestettiin 10.6. iltakoulu valtionosuuksista ja verotuloista, aiheesta esitelmöi kuntatalouden erityisasiantuntija Olli Riikonen. Kaupunginhallitus antoi 17.6. vuoden 2025 talousarvion laadintaohjeen ja alustavat määrärahaehykset. Valtuuston talousarvioseminaarit pidettiin 9.9., 28.10. ja 18.11. Toimialojen kanssa käytiin neuvottelut pääosin syyskuussa, mutta Opetus- ja kasvatustoimen kanssa neuvotteluita jatkettiin vielä lokakuun alussa ja lautakunnat jättivät ehdotuksensa talousarviota varten marraskuun alussa. Lautakuntien esitykset perustuivat pääsääntöisesti annettuihin määrärahaehyksiin. Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus pohjautuu pitkälti lautakuntien esityksiin. Talousarvioluonnos

henkilöstösuunnitelmiseen käsiteltiin yhteistyötoimikunnassa 22.10.2024.

Henkilöstö

Henkilöstöpoliittisissa linjauksissa määritellään Äänekoski-ilmiöön pohjautuvat tavoitteet henkilöstön ja työyhteisöjen hyvinvoinnin edistämiseen, osaavan työvoiman saatavuuteen (veto- ja pitovoima), osaamisen kehittämiseen sekä johtamiseen ja esihenkilötyöhön. Myös työkyvyn tukeminen yhteistyössä työterveyshuollon kanssa korostuu erityisesti psykososiaalisen kuormituksen hallinnan osalta. Vuonna 2025 Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen toiminnan käynnistyessä painopisteenä on myös muutosjohtaminen ja muutosvalmennus.

Henkilöstöpoliittisten linjausta tärkeimmät toimenpiteet on koottu kolmen kärkitavoitteen alle, jotka ovat

- Hyvä työelämä
- Kestävä työympäristö
- Sujuva ja vaikuttava työ

Vuosina 2025 – 2026 talouden vakauttaminen jatkuu. Talouden vakauttamisen toimenpiteet vaikuttavat henkilöstöön monella eri tavalla, mm. henkilöstömäärään ja työtehtävien sisältöön. Talousarvioon ei sisälly vakinaisen henkilöstön irtisanomisia. Määräaikaisten ja sijaisten rekrytointiin talouden vakauttamisella on vaikutusta. Hanketyön osuus opetuksen ja kasvatuksen toimialalla vähenee merkittävästi. Myös palkkatuella palkatun henkilöstön määrä vähenee valtakunnallisten uudistusten myötä.

Yhteistyössä toimialojen kanssa pyritään edelleen mahdollisimman hyvään ennakoivaan henkilöstösuunnitteluun taloudelliset resurssit huomioiden.

Merkittävä toiminnallinen muutos on julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kuntien tehtäväksi 1.1.2025 alkaen. Pohjoiseen Keski-Suomeen on perustettu 13 kunnan yhteinen työllisyysalue, jonka vastuukuntana toimii Äänekosken kaupunki. Äänekosken kaupungin palvelukseen siirtyy liikkeenluovutuksena henkilöstöä te – toimistoista, Ely- ja KEHA – keskuksista työllisyysalueen tehtäviin. Vuonna 2025 korostuu edelleen kaupungin tehtävä hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden edistämässä sekä kaupungin ja hyvinvointialueen kumppanuuksien ja rajapintojen välinen yhteistyö.

Toiminnan tulot ja menot

Toimintatulot sisältävät myynti-, maksu- ja muut toimintatulot sekä saadut tuet ja avustukset. Toimintatulojen arvioidaan kasvavan vuoden 2024 alkuperäisestä talousarviosta 8,7 milj. eurolla (56,3 %). Toimintatuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 24,1 milj. euroa.

Vuoden 2025 talousarvion toimintamenot ovat 78,0 miljoonaa euroa. Lisäystä vuoden 2024 talousarvioon verrattuna on 13,4 miljoonaa euroa (20,7 %).

- Henkilöstömenot kasvavat yhteensä noin 2,7 milj. euroa (8,1 %) vuonna 2025. Palkat ja palkkiot kasvavat 2,3 milj. euroa (8,7 %) ja työnantajan sivukulut kasvavat 0,4 milj. euroa (5,7 %) vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Vuoden 2025 alusta aloittavan työllisyysalueen palkat ja palkkiot ovat 3,1 milj. euroa ja työnantajan sivukulut 0,6 milj. euroa. Ilman työllisyysaluetta henkilöstömenot laskevat 1,1 milj. euroa (-3,2 %).
- Henkilöstömenoihin on budjetoitu 3,2 %:n palkankorotus vuodelle 2025.
- Palvelujen ostojen arvioidaan kasvavan 5,9 miljoonaa euroa (31,6 %) vuoden 2024 tasosta.
- Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin budjetoidaan 2025 vuodelle 6,6 miljoonaa euroa, mikä on 0,4 miljoonaa euroa (5,7 %) enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa.
- Vuodelle 2025 budjetoidaan kotitalouksille myönnettäviin avustuksiin 1,3 milj. euroa ja yhteisöille myönnettäviin avustuksiin 3,8 milj. euroa. Yhteensä avustuksiin budjetoidaan 5,1 miljoonaa euroa, mikä on 2,3 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kasvu aiheutuu pääosin työttömyysturvan rahoitusvastuun laajenemisesta 1,1 milj. eurolla sekä työllisyysalueelle budjetoiduista 1,3 milj. euron avustuksista.
- Muihin toimintamenoihin budjetoidaan 5,5 miljoonaa euroa vuodelle 2025, mikä on 2,1 miljoonaa euroa (61,2 %) enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Muissa toimintamenoissa leasingvuokramenot kasvavat 2,0 milj. euroa.

Vuoden 2025 toimintakatteen arvioidaan olevan -53,9 miljoonaa euroa, mikä on 4,7 miljoonaa euroa (9,5 %) suurempi kuin vuoden 2024 talousarviossa.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotuloennusteet vuosille 2025 – 2027 perustuvat Kuntaliiton syyskuussa 2024 laatimaan veroennustekehikkoon sekä omaan arvioon verotulojen kehityksestä. Verotulojen määräksi ennustetaan 48,1 miljoonaa euroa vuonna 2025 mikä on 2,1 miljoonaa euroa (4,6 %) enemmän vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

- Kunnallisveron tuotoksi arvioidaan 35,3 miljoonaa euroa, mikä on 2,6 miljoonaa euroa (7,9 %) enemmän kuin vuoden 2024

alkuperäisessä talousarviossa on arvioitu. Tuloveroprosentti vuodelle 2025 on 9,4 %.

- Yhteisöveron määräksi on arvioitu 5,1 miljoonaa euroa, joka on 1,2 miljoonaa euroa (-19,5 %) vähemmän, kuin vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa.
- Kiinteistöveron tuotoksi vuonna 2025 arvioidaan 7,8 miljoonaa euroa, mikä on 10,9 % enemmän kuin vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa. Kiinteistöveroprosentit ovat samat kuin vuonna 2024.

Vuoden 2025 arvioidut valtionosuudet ovat yhteensä 10,9 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 valtionosuuksien arvioitu kokonaismäärä on 10,2 miljoonaa euroa, joten valtionosuudet kasvavat 0,7 miljoonaa euroa (6,8 %) vuodesta 2024.

Lopulliset päätökset kuntien valtionosuuksista vuodelle 2025 tehdään joulukuussa 2024, joten mahdolliset muutokset käsitellään talousarviomuutoksena vuonna 2025.

Rahoitustulot ja -menot

Korkotulojen osuus vuoden 2025 talousarvioon suunnitellaan 0,9 miljoonaa euroon eli 50 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2024.

Muihin rahoitustuloihin budjetoidaan 1,2 miljoonaa euroa vuodelle 2025, mikä on yhtä paljon kuin vuoden 2024 talousarviossa.

Korkomenoiksi vuodelle 2025 budjetoidaan 1,0 miljoonaa euroa, mikä on 0,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa.

Vuosikate, poistot ja tilikauden tulos

Vuonna 2025 vuosikatteen ennustetaan olevan 6,1 miljoonaa euroa. Suunnitelman mukaan vuosikate kattaa poistoista 73,23 %.

Vuodelle 2025 suunnitelman mukaiset poistot ovat 8,3 miljoonaa euroa, eli 0,2 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Lisäpoistoihin ei budjetoida määrärahaa vuodelle 2025.

Vuoden 2025 tilikauden tulokseksi ennakoidaan -2,2 miljoonaa euroa alijäämää. Kun huomioidaan vuoden 2023 tilinpäätöksessä kertynyt ylijäämä (7,6 miljoonaa euroa) ja vuoden 2024 ennustettu tulos (ylijäämää 0,6 miljoonaa euroa), on Äänekosken kaupungin kertynyt ylijäämä vuoden 2025 tilinpäätöksen jälkeen 5,9 miljoonaa euroa.

Investoinnit

Vuodelle 2025 on suunniteltu noin 6,1 miljoonan euron nettoinvestoinnit (hyväksytyt erilliskohteet -0,1 milj. euroa,

hyväksytyjen erilliskohteiden muutokset 4,3 milj. euroa, uudet erilliskohteet 0,8 milj. euroa ja investointiniput 1,0 milj. euroa). Vuoden 2025 nettoinvestointien määrä on 2,6 miljoonaa euroa korkeampi kuin vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa.

Vuoden 2025 talonrakennuksen isoimpia investointeja ovat Suolahden uimahallin peruskorjaus, Konginkankaan koulun muutostyöt päiväkodiksi, museon peruskorjaus ja Kellosepän päiväkodin vesiputkien saneeraus. Kunnallisteknisen puolen isoimpia investointeja ovat Likolahdenkadun peruskorjaus ja kevytliikenneväylän rakentaminen ja Henttalan alueen liikennejärjestelyt. Lisäksi investoidaan vanhojen katujen päällystekorjauksiin. Puistojen ja yleisten alueiden osalta jatketaan teemapuiston rakentamista rantapuistoon sekä kunnostetaan kaupungin kiinteistöjen piha-alueiden valaistukset. Lisäksi kunnostetaan mm. uimarantoja, leikkipuistoja ja viheralueita. Muista maanrakennushankkeista toteutetaan mm. juoksuportaat sekä taajamien infrasuunnittelua. Leasingrahoituksella jatketaan Koulunmäen yhtenäiskoulun C-osan uudisrakentamista. Kohde valmistuu vuonna 2025.

Rahoituslaskelma

Kaupungilla arvioidaan olevan pitkä- ja lyhytaikaisia lainoja vuoden 2025 lopussa yhteensä noin 68,1 milj. euroa, joten lainakanta kasvaa 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2025. Lainaa arvioidaan olevan vuoden 2025 lopussa noin 3 846 euroa asukasta kohden.

Taloussuunnitelma 2026 - 2027

Taloussuunnitelma on laadittu pääasiassa indeksikorotusolettamusten pohjalte. Verotulot on arvioitu vuosille 2025 - 2027 Kuntaliiton veroennustekehikon ja oman ennusteen pohjalta. Valtionosuudet on huomioitu Valtiovarainministeriön ennakkolaskelmien mukaisesti. Lisäksi taloussuunnitelmassa on huomioitu talouden tasapainottamissuunnitelma vuosille 2025 - 2026.

Vuosikatteet vuosina 2025 – 2027 ovat noin 6,0 – 6,3 miljoonaa euroa.

Vuoden 2025 tulos näyttäisi muodostuvan 2,2 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Myös taloussuunnitelmavuodet 2026-2027 näyttäisivät muodostuvan alijäämäisiksi.

Valmistelija Talousjohtaja Tapani Hämäläinen, puh. 0400 115 256

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus:

- 1) päättää ehdottaa valtuustolle, että valtuusto hyväksyy liitteenä olevan talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2026-2027; ja

- 2) valtuuttaa talousjohtajan tekemään talousarvioon teknisluonteisia tarkistuksia.

Päätös

Keskustelun kuluessa Matti Virtanen ehdotti Sirpa Martinsin kannattamana, että asia jätetään pöydälle. Puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa on tehty asian pöydällepanoa koskeva ehdotus. Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko pöydällepanoehdotus hyväksyä yksimielisesti. Puheenjohtaja totesi, että asia on päätetty yksimielisesti jättää pöydälle.

- - - - -

Merkittiin, että tämä asia käsiteltiin kokouksen neljäntenä asiana.

- - - - -

KH 02.12.2024 § 312
346/02.02.00/2024

Valmistelija Talousjohtaja Tapani Hämäläinen, puh. 0400 115 256

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus:

- 1) päättää ehdottaa valtuustolle, että valtuusto hyväksyy liitteenä olevan talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2026-2027; ja
- 2) valtuuttaa talousjohtajan tekemään talousarvioon teknisluonteisia tarkistuksia.

Päätös

Keskustelun kuluessa kaupunginjohtaja muutti ehdotustaan seuraavasti:

Talousarviokirjan kohdassa 3.6.7 (Elinvoimayksikkö) otsikon Työllisyyspalvelut (s. 50) alle lisätään maininta tulevaisuuden työpajasta, joka sisältää:

1. Kaupungin oman vapaaehtoisen työllisyyspalvelun
 - sinne jo budjetissa olevat henkilöresurssit, valmentajat
 - * yli 60-vuotiaat työttömät
 - * sairauden/vamman perusteella työttömät
 - * mahdolliset muut palvelun tarvitsijat
2. Asiantuntijajärjestöt, työllistävät yhdistykset
 - työllisyyspalveluiden vastuualueen määrärahan sisälläkohdennetaan 60 000 € avustuksina työllistävien yhdistysten haettavaksi
3. Yhteistyön luominen hyvinvointialueen kanssa vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten elämäntilanteen parantamiseksi.

Tulevaisuuden työpajassa tehdään asiakaslähtöisesti:
– terveydentilaselvityksiä

- eläkeselvityksiä
- koulutusselvityksiä
- työllistymispolkuja avoimille työmarkkinoille

Keinoina käytetään mm:

- työkokeilu
- palkkatuki- ja määräaikaistyöllistäminen
- tavoitteellisen yhteistyöverkoston luominen kunnan ja hyvinvointialueen palveluiden rajapinnoille
- toimivan ruohonjuuritason yhteistyöverkoston rakentuminen
- vaikuttavan yhteistyöverkoston rakentuminen Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen ja kuntien vapaaehtoisen työllistämisen kesken

Lisäksi tekstistä poistetaan seuraava virke: ”Suolahden työpajatoiminta päättyy vuoden 2024 loppuun ja vuoden 2025 alussa tullaan purkamaan toimitilat Suolahden teollisuusalueelta ja lisäksi AVI:n rahoittama nuorten työpajatoiminta siirtyy nuorisopalveluiden alaisuuteen.”

Poistetun virkkeen tilalle lisätään seuraava virke: ”Työpajatoimintaa ei kokonaan lopeteta, vaan sitä jatketaan tulevaisuuden työpaja -verkoston rakentamisella ja lisäksi AVI:n rahoittama nuorten työpajatoiminta siirtyy nuorisopalveluiden alaisuuteen.”

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko kaupunginjohtajan kokouksessa tehty ehdotus hyväksyä yksimielisesti. Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen yksimielisesti hyväksyneen kaupunginjohtajan kokouksessa tehdyn ehdotuksen.

- - - - -